

Naturliga arkiv och klimatfrågan

Magnus Carlsson

Tvärvetenskap i klimatfrågan

Enligt sina respektive stadgar strävar Svenska Naturskyddsföreningen och Svenska Turistföreningen efter att främja naturens **skydd** och **vård** och efter att göra alltfler trakter **tillgängliga** för turister.

Under det senaste decenniet har man sett en parallell mellan dessa mål och en slogan som används inom arkiv-vetenskapen, nämligen den om att **vårda**, **bevara** och **tillhandahålla** handlingar.

På det här sättet har ett nytt sätt att närma sig klimatfrågan vuxit fram. Miljövetenskapens arbete med naturliga arkiv kan lära sig av arkiv-vetenskapens arbete med historiska arkiv, och vice versa. Detta är grundtanken med det nya arbetssättet.

Begreppet proveniens som härstammar från arkiv-vetenskapen har sedan gammalt haft en särskild användning inom skogsbruksvetenskap, vilket visar att ingenting är nytt under solen. Enligt de nya strömningarna finns det även anledning att vidga användningen av begreppet källkritik.

Att hantera klimatdata enligt den nya approachen innebär att man närmar sig klimatfrågan med en slags besinning. Fristående från det nya arbetssättet finns samma typ av besinning även i talet om miljö-övervakning.

Slakten Weibull och klimatfrågan

Inom miljöforskning talar man om 'naturliga arkiv'. Det finns en ny tankeinriktning i klimatfrågan som betonar att 'arkiv' är ett humanistiskt begrepp från början. Nedan räknas ett antal punkter upp som förslag på idéhistoriska milstolpar vilka ledde fram till uppkomsten av de nya idéerna. Att det nya perspektivet i klimatfrågan kännetecknas av ett tvärvetenskapligt synsätt, återspeglas även i denna uppräknade av milstolpar.

1883: Matts Weibull tillträdde som kemist vid Alnarps lantbruks- och mejeriinstitution, och blev sedermera rektor.

1887-88: I uppsatsen 'Mémoires de Chanut' introducerade Martin Weibull källkritisk analys i svensk historieskrivning.

1902-04: Forstliga försöksanstalten, sedermera Statens skogsforskningsinstitut, påbörjade proveniensförsök.

1911: Carl Gustav Weibull tillträdde som landsarkivarie vid det nya landsarkivet i Göteborg.

1944: Geologen Gösta Lundqvist skildrade glacialmorfologi i skriften 'De svenska fjällens natur'.

1977: Statens lantbruksuniversitet, senare Sveriges lantbruksuniversitet, bildades genom sammanslagningar.

2007: Riksarkivet utgav sin årsbok 'Gröna arkiv - med Linnés ögon och andras'.

Proxy-data och klimatfrågan

Exempel på naturliga arkiv är torv, glacial-lera, träd och glaciärer. Genom att analysera årsvarven får man unik information för varje år. Sådana data kallas proxy-data. Namnet 'proxy-data' påminner om att dessa data är principiellt åtskilda från data som härrör sig från mätningar av variabler i realtid. Sunda riktlinjer för hantering av data från naturliga arkiv är eftersträvansvärt för miljövetenskapen. Proxy-data utgör nämligen en del av den bakgrund mot vilken diskussionen om klimatfrågan förs.